

Mladi igralci.

Spisal J. M.

Nekaj skrivnega so kovali in nameravali. Kadar jih ni nihče opazoval, so stiskali glave in si živo dopovedovali, mahaje z rokami, nekaj jako zanimivega in posebnega. Ako so jih povabili tovariši k igri, da naj se love z njimi ali pa bijejo svinjko, so jim odgovarjali, da se tolče svinjka jeseni, poja se pa po tratah v začetku pomladi, tam okolo sv. Jurija, ko še ni take vročine.

Pravili so o slabi paši na kraju, kjer zdaj pasejo; da bo treba iti drugam, ker prihaja živina lačna domov. Na enem in istem da vendar ne more biti vedno dovolj hrane za vso živino. Vrhutega, da pripeka ravno tam preveč solnce, da sežiga in sežge travo, a dežja da ni, da bi pognala nova trava.

Hipoma so se začeli brigati za pašo, dasi se niso zmenili poprej, če se pase živina ali ne. Da so se le oni igrali!

In nekega dne so zapustili sodruge. Po stranski poti so jo krenili na drugo stran pašnikov. Na starem pašincu ostali pastirji so jih zagledali, ko so se že skoro skrili z blagom v gozdu.

»Vid . . . Ciril . . . Janko! Kam greste?«

A oni se niso niti ozrli.

* * *

Vid je bil krčmarjev sin. Ob nedeljah popoldne so se zbirali pri njegovem očetu kmetje-posestniki; zbirali so se navadni delavci, ki jih najemajo imovitejši poljedelci od dne do dne, da živijo ob tem zaslužku. Pri kozarcu vina so počivali od dela, ki so ga opravljali med tednom, in se menili o tem ali onem. V kotu pri okrogli mizici je sedel večjidel domači hlapec Peter z dvema tovarišema in kvartal.

Vid se je priplazil časih k njim in jim kupal, na prstih stoječ, črez ramena na mizo. Oni so metali z resnimi obrazi in z v kvarte uprtimi očmi

urno kvarto za kvarto iz rok in segali po druge tiho, brez besed, brez prepira. Le ako se je zmotil kdo in si vzel nevede tujo kvarto, so se oglasili za hip. Pred njimi na mizi ležeči kupčki denarja so se manjšali ali večali, kakor je nanesla sreča. Vid je zrl pazno na igro. Vedno več kvart je razločeval. Poznal je polagoma vse posamezne kvarte.

Njegovo zanimanje za takšno igranje je raslo bolj in bolj.

Privedel je s seboj tudi Cirila in Janka. Drug drugemu so lahko brali iz oči veselje do kvart in zavest, da je kvartanje več vredno kot vse njihovo dosedanje igranje.

Ah, te puste, že dolgo jim primrzele pastirke igre! Kvart, kvart bi jim treba! Vid ima dvajset, Ciril deset vinarjev, in Janku je dal boter desetico, toda za to boro vsotico vinarčkov Peter gotovo ne da takih stvari kakor so kvarte.

Kako neki bi si jih priskrbeli drugače?

Napenjali so in napenjali svoje možgane in prišli do zaključka, da je najumestnejše, ako jih vzamejo Petru skrivaj. Doma jih sicer ne sme vzeti Vid, ker bi jim prišel hlapec prehitro na sled. Toda Peter žene večkrat v nedeljo po rani maši konja na pašo. Prednji nogi jima zveže, da ne moreta letati po svoji volji, ampak se samo skokoma počasi premikata, da jima je na ta način nemogoče, daleč oditi. Sam leže h grmu, si dene pod glavo konjski odeji, si sleče praznično suknjo, da je ne bi pomečkal, jo položi poleg sebe in zaspi. V notranjem žepu pa ima kvarte, ki bi mu jih izmaknili med spanjem.

Dve nedelji so čakali zaman. Hlapec ni prignal konj na pašo. Tretjo nedeljo se jim je pa izpolnila želja. Peter je privedel konja na pašo. Vid, Ciril in Janko so šli za njim in ga opazovali. A namesto, da bi legel in zaspal, si je vrezal v grmovju palico in jo obrezaval. Slednjič se je menda naveličal obrezovanja. Palico je vrgel na stran, vtaknil nož v žep, položil suknjo zraven sebe in odeji pod glavo za zglavje, si potegnil klobuk na oči in zaspal.

Priložnost, na skrivnem izmakniti kvarte, je prišla. Po dogovoru naj bi izvršil Vid ta posel. Če bi se hlapec slučajno prebudil in ga zasačil, naj se izgovori, da je videl od daleč, kako sta se suvala konja z zadnjimi nogami, in da ga je prišel buditi, da bi ju pomiril. Tiho, previdno kakor tat, po mehki travi stopajoč, se je bližal Vid hlapcu. Kri mu je plala, in srce mu je močno utripalo. Neki notranji glas mu je očital, da ne dela prav, da ga doleti kazen. Ko je došel tik hlapca in je videl, kako se mu dvigajo prsi, in kako spi s klobukom, na oči potegnjenim, in z rokami, na prsih prekrižanimi, se mu je zdelo, da ne spi v resnici, ampak da se le dela kakor da bi spal, in da čaka njega, kdaj mu pride jemati kvarte. Strah se ga je polotil; naglo, bled po obrazu in prestrašen se je vrnil k Cirilu in Janku, ki sta, za grmom čepeč, pazila, kako bo izvršil Vid skupni naklep. Ko sta izpoznala, da se je zbal in prišel brez kvart k njima, sta se razjela. Vid, da je res pravi junak, ki se še spečemu domačemu hlapcu ne upa vzeti kvart. Kaj da se je sploh ponudil za to? Rajši naj bi povedal na kratko, da nima

poguma, da je bojazljivec — šel bi eden izmed njiju dveh, ali pa še mislili ne bi na kvarte . . .

Teh malopridnih zabavljic se je sramoval Vid. Šel je k hlapcu nazaj in mu potegnil hitro iz žepa kvarte. Nato so zbežali vsi trije. Še ogledali se niso, se li je hlapec zbudil, ali jih je videl kdo ali ne. Ustavivši se v varnem zavetju, so prešteli kvarte. Bilo jih je trideset. Dve sta torej ostali v Petrovem žepu. Najbrže ni Vid v naglici posegel dovolj globoko vanj. A nič ne de; igra se tudi s tridesetimi, Petru pa ne bo prišlo na misel, da so mu jih odnesli oni trije.

In res mu nil! Ko je pogrešal kvarte in našel v svojem žepu samo dve, je premišljal, kje jih je rabil zadnjikrat, kod je hodil od takrat, kaj je delal in kdo je bil z njim.

»Hm . . . V ponedeljek sem vozil na njivo gnoj,« je dejal. »Suknjo sem imel slečeno in sem jo na vozu nataknil na ročo, razen tega sem jo premetaval zdaj sem, zdaj tja. Takrat sem jih izgubil, in kdor jih najde, mi jih prinese nazaj.«

Vid, Ciril in Janko so pa gonili drugam kakor tovariši na pašo, sedeli pod brezami in hrasti ter se kvartali. Banovčevemu Jakobu se je zdelo čudno, da se nič ne zmenijo za druge pastirje in da nočejo povedati, kje pasejo. Slutil je nekaj, iztikal za njim in jih iskal. In nekoč jih je dobil, ko so se v Zmrzlikinem hrastovju, veselo se nasmihajoč, kvartali pod košatim, starim hrastom.

»Aha, kvarte imajo,« si je mislil in jih opazoval, skrivši se za brinjev grm, da ga ne bi videli. Vid, Ciril in Janko so se začeli ravnokar prepirati. Kot igralci-začetniki so trdili vsak svojo. Banovčev Jakob se jim je hotel izprva pridružiti, ko je zagledal kvarte, a domislil se je, da mu niso razodeli, da jih imajo, in ga niso poklicali s seboj. Zaraditega se ga je polastila želja, znositi se nad njimi. Bil jim je tudi nevoščljiv, da bi jih imeli oni edini in bi se morda še postavljali z njimi. Zato je povedal Petru vse, kar je znal o treh mladih igralcih . . .

* * *

»Lopov, kje so moje kvarte?« je zavpil Peter nad Vidom, ko sta se srečala drugi dan potem, ko jih je bil ovadil Jakob. Gledal ga je ostro s sivimi očmi.

»Ciril jih ima! Jaz — jaz jih nimam,« je zakričal Vid, ves se tresoč. Niti za trenutek se ni spomnil na to, kje bi Peter zvedel za kvarte.

»Čigav Ciril?«

»Kobetičev!« je vpil Vid in izkušal ulti. Ušesa so mu rdečela pod Petrovimi rokami, ki ga je prijel tudi za lase.

»Kako to?«

Počasi je izvil hlapec odgovor za odgovorom iz Vida. V kratkem mu je bilo znano, kje in kako so mu kvarte vzeli, da jih je imel Ciril pri sebi, ker so se bali, da jih ne bi opazil kdo od družine pri Vidu.

Nesreča je prinesla ob istem času izza vogla Cirila in Janka. Prišla sta po Vida, da bi se šli kvartat za vas. Ko sta zapazila Vidov skremženi obraz,

solzne oči, zardela ušesa in zmršene lase, sta jo ubrala domov. Razjasnil se jima je bliskoma ves položaj med Petrom in Vidom. Toda Peter je bil urnejši od njiju; Cirila je zgrabil z eno roko, Janka z drugo, jima pobral kvarte in oddelil zasluženo plačilo . . .

Pela je tudi doma pri Vidu, Cirilu in Janku brezovka.

Kvarte, kvarte! Naši trije junaki so vas izpoznali natanko, in pristudile ste se jim.

Gonili so zopet na prejšnje mesto na pašo ter se poprijeli pastirskih iger. Od kraja so se malo sramovali pred sodrugi kakor da se jim bere z obraza, kaj so napravili in kakšno plačilo so prejeli.

Iz mladih dni.

Piše in riše *Fran Selški.*

I.

Gotovo pogreša marsikateri izmed mladih bralcev zdaj v »Zvončku« takih podob, kakršne je v njem priobčeval prvo in drugo leto prerano umrli Frančišek Dobnikar. Ta mladi umetnik je bil, kakor ste morda že tudi sami opazili na njegovih risbah, kaj spreten v peresnem risanju. Potegnil je na papirju le nekoliko glavnih črt, in slika je bila narejena. In kako dobro je vse pogojeno na nji: vse kakor živo, nič posiljenega; in dasi tvorijo posamezne predmete le redke, najpotrebnejše glavne črte, se zdi vendar gledalcu, da jih je dovolj, da bi bila vsaka druga poteza odveč. O, tako risati ni lahko! Pač se more hitro in brez truda prerisati taka podoba, ali na tak način ustvarjati dobre izvirne risbe, tega je zmožen le malokdo. To kaže, da je bil Dobnikar nadarjen in kot samouk že jako dobro izurjen risar. Toda neizprosna smrt ga nam je odvzela za vselej, in s tem je tudi končano nadaljno priobčevanje njegovih lepih slik v »Zvončku«.

Ker se dado Dobnikarjeve slike, kakor že zgoraj omenjeno, prav lahko prerisavati, in si zamore s takim delom naša pridna šolska mladina pridobiti izdatnih uspehov v risanju, sem se odločil, da bom odslej poizkušal posnemati Dobnikarja v risanju ter od časa do časa narisal kako podobo za »Zvonček« po njegovem risarskem načinu. Pa kaj bi narisal, da bi bilo primerno za vaš ljubki list in da bi vam ugajal? Ej, čemu tako vprašanje! Saj sem bil tudi jaž nekoč mlad, življenja vesel, razposajen, nagajiv in zvedav kakor ste zdaj vi! Le za trenutek se mi je treba ozreti nazaj v dobo veselih in brezskrbnih otroških let, pa mi priplavajo pred oči premnoge lepe žive slike z zdravimi in radostnimi mladimi obrazi, ki mi vse kličejo: »Nariši menel! Nariši menel! Nariši menel! . . .« Ali vseh naenkrat ne morem